

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Epistolarvm Innocentii III. Romani Pontificis Libri Vndecim

Innozenz <III., Papst>

Parisiis, 1682

Abbati Sancti Remigii, H. Archidiacono & magistro G. Canonico
Remensibus.

urn:nbn:de:hbz:466:1-20020

Datum Laterani 11. Nonas Ianuarij, pontificatus nostri anno quintodecimo.

EPISCOPO TERVISINO.

Epist. 195.
Ei concedit
admi. istratio-
nem tempora-
lium.
Vide infra epist.
197. & lib. 16.
epist. 19. 100.

Licet venerabilis frater noster Episcopus Cremonensis apostolicae sedis Legatus te ab administratione temporali propter dilapidationis suspicionem duxerit suspendendum, quia tamen mandatum ipsius nondum ad te pervenisse proponitur, praesentium tibi auctoritate concedimus ut donec super hoc mandatum recipias Episcopi memorati, dummodo non impedias quod minus idem ad te possit pervenire mandatum, Ecclesiae tuae negotia fideliter administres; fraternitati tuae nihilominus injungentes quatenus contra Guertium & quoslibet alios possessionum ejusdem Ecclesiae invasores pro ipsarum defensione te opponas efficaciter & prudenter. Tu denique, frater Episcope, super te ipso &c. Datum Laterani v. 1. Idus Ianuarij, pontificatus nostri anno quinto-decimo.

ABBATI SANCTI REMIGII,
H. Archidiacono & magistro G. Canonico
Remensibus.

Epist. 196.
De electione
Episcopi Vir-
dunensis.
Vide lib. 11.
epist. 161.

Constitutis in nostra praesentia dilecto filio Anselmo Abbate sanctae Mariae de Stanno Praemonstratensis ordinis procuratore venerabilis fratris nostri Viridunensis Episcopi ex parte una, & magistris H. & G. Canonicis Ecclesiae Viridunensis ex altera, pro parte fuit Episcopi propositum coram nobis quod cum causam quae inter eundem Episcopum super electione ipsius & dictos Canonicos ac A. eorum confocium vertebatur venerabili fratri nostro Meldensi Episcopo & suis conjudicibus sub certa forma duxerimus committendam, ac coram eisdem iudicibus in negotio procederetur eodem, quibusdam viris religiosi interponentibus partes suas ut ad honorem Dei & utilitatem Ecclesiae Viridunensis inter eos posset concordia reformari, bonorum virorum consilio habito, salva in omnibus apostolicae sedis auctoritate, in venerabiles fratres nostros Catalaunensem, Lingonensem, & Trecentensem Episcopos ac dilectum filium Abbatem Trium fontium compromiserint juramento interposito sub hac forma, videlicet quod ea quae super illo negotio dicti Episcopi cum Abbate simul & concorditer usque ad festum Purificationis statuerent, ipsae partes firmiter observarent, ita tamen si usque ad festum Pentecostes quod

illi decernerent impleretur, alioquin liceret litigantibus ad causae munimenta reverti, Episcopi vero & Abbas jamdicti procedere noluerunt quousque intellexerunt nostro speciali responso nos in patientia sustinere ut juxta quod in eos fuerat a partibus compromissum, dummodo nihil penitus attentaretur contra Deum & canonicas sanctiones, in negotio procederent supradicto. Qui tandem concorditer decreverunt ut in episcopatu Viridunensi Episcopus remaneret ac magistrum I. de Vitreio usque ad festum Pentecostes in spiritualibus assumeret adiutorem. Sed licet illum diligentissimè requisitum Episcopus habere non possit, cum alium idoneum recipere sit paratus, petebat procurator ejusdem ut quod praefati Episcopi cum Abbate decreverant dignamur apostolico munimine roborare. Ad haec vero dicti Canonici responderunt praescriptum compromissum minimè tenuisse, quia sicut de famoso delicto vel eare de qua publicum est iudicium constitutum non est eundem ad arbitrium secundum legalia instituta, sic & in hujusmodi spiritualibus de jure non potuit in arbitros compromitti, qui minus idoneum nec per dispensationis gratiam tolerare nec amovere per rigorem iustitiae potuissent, cum ista in talibus sedes apostolica sibi specialiter reservavit. Allegabant praeterea quod etiam si compromissum tenuisset, cum tamen arbitrium infra diem praefixum latum non fuerit nec constituto tempore adimpletum, conditione non existente apposita, stare arbitrio minimè tenebantur, praesertim cum fuerit, ut dicebant, evidenter iniquum, eò quod cum in talento scientiae specialiter debeat Domino negotiari Praelatus, ac nimium patiarum litteraturae defectum Episcopus supradictus, aliisque de causis electio eius caruerit robore firmitatis, eum sub spe auxilij alieni, coadjutoris videlicet, in honore ac onere pastoralis officij tolerari & Deo fuit contrarium & honestati ecclesiae inimicum. Pro tertio quidem socio adjece- runt ipsum nec arbitros compromissum praedictos, nec ratum ipsorum arbitrium habuisse, cujus ad minus nomine procuratores existentes ipsius, dicta testium quae memorati Meldensis Episcopus & sui conjudices ad sedem apostolicam destinarent publicari petebant, ut idem posset negotium in nostra praesentia terminari. Pars autem adversa respondit quod haec causa, licet spiritualis existeret, satis tamen canonicè potuit per dictorum ordinationem de-

cidi, quos non ut arbitros, sed pacis provi-
 siores, viris religiosis mediantibus elegerunt;
 qui approbare poterant electionem ac consecrationem
 Episcopi cui nihil obviabat de canonicis institutis,
 & etiam si forte minus idoneum invenissent, tacite
 reprobare, mandantes eidem sub debito præstiti
 juramenti ut cedendi licentiam à sede apostolica
 postulare. Diem quoque prædictorum ordinationi
 præfixum dicebat fuisse de voluntate partium prorogatum
 eo ipso quòd suspendi processum negotij voluerunt
 donec super eo sedem apostolicam ordinatorum
 consulere præfati, quod infra diem statutum fieri
 non valebat; præsertim cum utraque pars etiam post
 terminum instanter petierit à provisoribus antedictis
 ut ordinationis suæ beneplacitum promulgarent.
 Ex eo autem quòd ordinatum ab illis de coadjutore
 præfato non fuit impletum tempore quo debuit
 adimpleri, proponebat idem procurator nullum
 Episcopo præjudicium generari, quòd nec fuit in
 mora nec aliqua negligentia laboravit, dans operam
 juxta posse ut memoratum assumeret adiutorem.
 Vnde cum verissime minime videatur ut partes ad id
 quod suæ possibilitatis fines excederet se intellexerint
 obligare, nec imputari debeat voluntas alterius ei
 cui propria voluntas non defuit, quoad ipsum pro
 impleto debebat haberi, ad instar ejus qui ea conditione
 institutus est heres, si dederit decem, quo dare parato,
 si accipere nolit cui jussus est solvere, habetur
 conditio pro impleta; nec per hoc quòd ei provisus
 est coadjutor, insufficientis quoad scientiam esse
 probatur, sed cum propter imminentis temporis
 tempestatem oporteat eum mundanis necessitatibus
 occupari, ac per hoc minus sufficiat spiritualium
 sollicitudinem exercere, quod per se ipsum non
 poterat, utile videbatur & erat ut per alium
 expediret; cum & Apostolus coadjutorem suum
 asserat fuisse Clementem, qui tamen ob hoc non
 præsumitur insufficientis extitisse. Quare petebat
 Episcopi procurator imponi adversæ parti silentium,
 ne per contentiones hujusmodi fatigaretur diutius
 Ecclesia Viridunensis; ad cujus commodum &
 quietem ut plenè dissensionis & jurgia sedarentur,
 quæ tunc eidem Ecclesiæ immincebant, pars
 habuit utraque respectum tempore compromissi,
 sicut ab ipsis accepimus in nostra præsentia
 constitutis. Auditis igitur iis & aliis quæ fuere
 proposita coram nobis, sic duximus providendum;
 ut vos, quibus in hac parte vices nostras committimus, in-

quiratis diligentissimè veritatem, & si vobis
 constiterit quòd ex ea causa & in eo casu provisus
 fuit eidem Episcopo coadjutor ex qua & in quo
 dari debuit secundum Deum & canonicas sanctiones,
 utpote si forte pro senectutis defectu vel perturbatione
 temporis, ut dictum est, seu alio impedimento
 consimili præpeditus sufficere non possit ad plenum
 laboribus officij pastoralis, & operam diligentem
 infra tempus statutum impendit ut provisum sibi
 assumeret adiutorem, ac tertius prædictorum
 Canonicorum consocius compromisit in provi-
 siores præfatos, seu ratum habuerit vel adhuc
 ratum velit habere quod ordinatum est ab
 eisdem, adhibito ipsi Episcopo prædicto magistro
 I. vel alio viro idoneo loco supra scripti magistri,
 ordinationem faciatis prædictam auctoritate
 apostolica firmiter observari, contradictores
 per censuram ecclesiasticam appellatione postposita
 compescendo. Quòd si per eundem steterit
 Episcopum quòd minus coaccesserit ei deputatus
 adiutor, seu tertius prædictorum Canonicorum
 in provi- siores non compromisit eosdem, nec
 ordinationem ipsorum ratam habuit nec velit
 habere, cum ejusdem etiam nomine in eodem
 negotio sit processum, vos auditis & examinatis
 depositionibus testium quos supra dicti Mel-
 denfis Episcopus & sui conjudices receperunt,
 & intellectis hinc inde propositis, habentes
 præ oculis solum Deum, causam sine canonico
 appellatione postposita terminetis. Ceterum
 si non ex ea causa & in eo casu de coadjutore
 fuit Episcopo memorato provisus ex qua & in
 quo secundum Deum & instituta canonica
 debuit provideri, ut si competentis litteraturæ
 defectum, cujus sufficientia specialiter exigitur
 in Prælato, vel aliud impedimentum canonicum
 idem Episcopus patitur, in quibus casibus
 vel similibus, etiam prædictis tacentibus,
 de nostro procederemus officio contra ipsum,
 vos, cum animal cæcum vel claudum Deo non
 sit secundum legis testimonium offerendum,
 ipsum appellatione cessante ab ejus sanctuario
 depellatis, facientes Ecclesiæ Viridunensi de
 persona idonea per electionem canonicam
 provideri. Quòd si non omnes &c. duo vestrum
 &c. Tu denique, fili Abbas, super te ipso
 & credito tibi græge taliter vigilare procures,
 extirpando vitia, & plantando virtutes,
 ut in novissimo districti examinis die coram
 tremendo iudice, qui reddet unicuique
 secundum opera sua, dignam possis reddere
 rationem. Datum Laterani

XIII. Kal. Ianuarij, pontificatus nostri
anno decimoquinto.

MAGISTRO MAXIMO
Notario nostro, & *Venture Thesaurario*
Veronensi, *Subdiaconis nostris*, & *Primi-*
cerio Gradensi.

Epist. 197.
De negotio E-
piscopi Ter-
visini.
Vide supra epist.
195.

Venerabilis frater noster Episcopus Cremonensis apostolicæ sedis Legatus olim apostolatui nostro insinuare curavit, quibusdam publicis scriptis nobis ad suæ insinuationis assertionem transmissis, quòd idem inquisitionem dudum à bonæ memoriæ Gerardo Albanensi electo super dilapidatione ac aliis de quibus infamatus erat venerabilis frater noster Episcopus Tervisinus inceptam juxta commissæ sibi legationis officium profecutus, per idoneos testes didicerat manifestè quòd cum idem Episcopus Tervisinam Ecclesiam octo millium & quadringentarum librarum onerata debito invenisset, idem debitum ipsum plusquam totidem librarum millibus ampliarat, quamquam . . . tria millia librarum ex alienatis possessionibus & collecta quam fecit in Clericos habuisset, præter tria librarum millia quæ de proventibus episcopatus perceperat annuatim, & octingentas libras quas de quodam receperat molendino alienato in enormem ipsius Ecclesiæ læsionem. Propter quod idem Legatus ipsum habens de dilapidatione suspectum, eundem à temporalium administratione suspendit, quibusdam collationibus præbendarum & institutionibus quas in Tervisina Ecclesia de filiis excommunicatorum & aliis personis minus idoneis eundem asserbat illicitè attentasse penitus irritatis. Vnde nos eidem Legato nostris dedimus litteris in mandatis ut ea quæ providè super suspensione ipsius Episcopi & institutionum hujusmodi cassatione statuerat faciens firmiter observari, super aliis locum & terminum assignaret eidem Episcopo competentem; in quo, tributa sibi copia defendendi, diligenter audiret quæ coram ipso duceret proponenda, & quod canonicum esset nostra decerneret auctoritate suffultus. Si verò idem Episcopus ad nos forsan duceret appellandum, ei terminum ad appellationem præfigeret prosequendam, totius negotij seriem & processum nobis fideliter rescripturus. Quòd si appellationem emissam idem Episcopus infra terminum sibi præfixum persequi fortè negligeret, idem Legatus in negotio ipso appellatione remota procederet prævia ratione. Nuper autem idem Episcopus ad apostolicam sedem accedens in nostra proposuit præsentia constitutus se ab eodem Legato fuisse multipliciter & injustè gravatum; qui cum super objectis eidem plena fuisset inquisitio facta per dictum Albanensem electum, per quam ipse Legatus sufficienter instrui potuisset, idem inimicorum ejus instantiæ plus debito acquiescens, ad inquisitionem de novo contra eundem Episcopum faciendam post appellationem ad nos legitimè interpositam pro sua voluntate processit, personis ad eundem accusationem admittis quibus super iis de quibus coram ipso Legato infamare nitentur eundem impostum fuerat olim silentium per iudices à sede apostolica delegatos, & receptis nihilominus quibusdam ad testimonium contra eum meritò suspectis eidem & aliis jure à testimonio repellendis. Ipsa quoque inquisitio eodem absente in loco sibi suspecto, utpote in quo erat inimicorum ejus potentia & frequentia, facta fuit, inquisitoribus in partem alteram adeo declinantibus ut dicta testium quæ pro ipso facere videbantur aut omnino non scriberent, aut scribentes mutatione aliqua depravarent. Vnde nobis idem Episcopus humiliter supplicavit ut ipsius Legati processum tamquam iniquum penitus revocantes, negotium ipsum personis suspitione carentibus, Guernio ejus & Ecclesiæ suæ ut asserit persecutore notissimo aliisque personis meritò suspectis eidem tam à testimonio quam accusatione, diffamatione, vel denuntiatione repulsis, committere dignaremur. Quoniam igitur ab ipsius Episcopi justis querelis & precibus auditum avertere nec possumus nec debemus, quos susceptæ servitutis officium debitores constituit univertis, mandamus quatenus assignatis eidem Episcopo loco & termino competenti, & vocatis qui propter hoc fuerint evocandi, plenam ipsi Episcopo defendendi copiam tribuatis, & facientes exhiberi vobis inquisitionem factam per præfatum Albanensem electum, tam ipsam quam illam quam fieri fecit prædictus Episcopus Cremonensis examinetis perspicaciter & prudenter, & quæ super præmissis & aliis coram vobis profecta fuerint plenius intellectis, ad canonicam sententiam proferendam, si de ipsius Episcopi voluntate fuerit, remoto appellationis obstaculo procedatis. Quòd si fortè idem Episcopus nostrum maluerit subire iudicium, sub sigillis vestris transmittatis nobis fideliter totius negotij seriem & processum, ut de vultu nostro procedat iudicium.